



Nu reser Åke Ljungberg vid SJ:s resebyrå i London — eller Swedish Travel Bureau som det står på skylten vid Conduit Street — omkring i Storbritannien för att intressera familjer ta emot svenska ungdomar i sina hem nästa sommar.

Från Stockholm söker sekreterare Stig Hedberg och hans sex kansli-medhjälpare på Centralnämnden för skolungdomsutbytet med utlandet att locka flera svenska familjer hälsa brittiska pojkar och flickor välkomna.

SJ har verkligen något att göra med skolungdomsutbytet. Det är nämligen SJ som klarar de tekniska detaljerna vid utbytet. Samarbetet är alltså intimt. Londonbyrån till exempel sköter alla transporter, ordnar med sight-seeing och fritidsprogram under uppehållet i London, för alla vill naturligtvis se världsstaden.

Det var 1938 som den här verksamheten började på ecklesiastikdepartementets initiativ. Andra världskriget medförde ett långt uppehåll. När verksamheten startade igen på allvar, 1947, så var Tyskland det stora rese målet, mest beroende på att det låg nära, resan blev inte så dyr.

Under årens lopp är det åtskilliga tusentals järnvägsbiljetter som ställts ut!

Intresset för skolungdomsutbytet ökar. 1965 var det 3.600 som reste ut. I år var det 4.100.

Storbritannien ligger i topp. Två tredjedelar av de 4.100, d v s upp mot 2.800 ungdomar, for dit. Resten löste

biljett till Frankrike, Tyskland, Schweiz och Österrike.

4.100 säger inte att det är ett direkt skolungdomsutbyte, att också 4.100 utländska ungdomar kom och vistades i svenska hem. Centralnämnden har nämligen även andra former av utlandsvistelse för skolungdom: feriekurser, inackordering i familj, internat- och lägervistelser.

Skolöverstyrelsens välsignelse har man när man åker ut, ty överdirektör Jonas Orring säger att en utlandsvistelse anordnad av Centralnämnden ger den ökade praktiska språkfärdighet och den inblick i kulturmiljöer, som modern språkundervisning enligt skolöverstyrelsens anvisningar avser att ge.

Alla har kommit hem. Och nu arbetar man på nästa års program.

Förr om åren var det svårare att få plats för svenska barn än för utländska. Nu har det märkliga inträffat att det är tvärtom. Intresset för skolungdomsutbyte är större i landsorten än i storstäderna. Orsakerna kan vara flera. Trångboddhet är en. Dubbelarbete inom familjen en annan. Att ta emot en engelsk pojke eller flicka fordrar arbete och omvårdnad, en viss organisation, även om programmen lätt kan överdrivas. Ungdomar gillar inte program, vill skapa egna äventyr.

Skolungdomsutbyte har visat sig vara den bästa formen av språkundervisning. 1964—65 gjordes en undersökning av alla deltagare. De som framförallt kunnat höja sina betyg var just

## Kamrat på annat språk

### Språknyckel

Tågpersonalen på våra tåg möter numera många utlänningar och av dem är det åtskilliga som talar språk av mera ovaligt slag. För att hjälpa konduktörerna att ge sådana resenärer en bättre service har SJ gett ut ett litet häfte kallat "Kortfattad språknyckel för konduktörer."

Språknyckeln innehåller nio vanliga fraser. Svensk text finns på vänstersidan och på motsatta sidan finner man



de som utnyttjat utbytesformen. Där är det vanligtvis så att man vistas först fem veckor i utländsk familj, utan möjlighet att göra sig förstådd på svenska, och sedan följer den jämnåriga utländska kamraten hem till Sverige i tre veckor. Två månader måste man tala "utrikiska"!

— Språkligt har ju engelska ungdomar ingenting att hämta i Sverige, säger London-föreståndaren Karl Wilhelm Bergholtz. Värdet av deras utbyte ligger på ett mellanfolkligt samliv och det är värdefullt för alla.

Det är många länder som vill ha liknande utbyte med England, så konkurrensen är stor. Engelska ungdomar reser gärna till Frankrike, dels för att det ligger så nära, dels för att man läser franska i skolan och vill utöka sina kunskaper precis på samma sätt som svenska och franska ungdomar vill förbättra sin engelska.

Sverige har klarat sig fint. Sista året var det faktiskt fler engelska ungdomar som ville ha utbyte mot svenska kamrater än svenska med engelska.

Ake Ljungberg har gjort ett gott arbete. Han är ute på skolorna och talar för elever och lärare om Sverige och utbytet. Men det är inte bara att anmäla sig. Undersökning görs om det är lämpliga familjer.

Ake Ljungberg berättar:

— Årets överraskande utbytessituation är strängt taget ingen överraskning alls och heller ingen tillfällighet. Detta är resultatet av närmare 5 års bearbetning av de engelska skolorna, som till slut burit resultat. Nämnas bör att utbyteskurvan varit stadigt stigande på den engelska sidan men i år slagit rekord. Om man hade kunnat hänga med på svenska sidan, hade vi

allt som allt fått 800 utbyten. Denna siffra bör jämföras med det 30-tal utbyten, som förekom 1959 — 1960.

Att vi lyckats så väl betyder dock inte att vi kan slå oss till ro. Frankrike och Tyskland är fortfarande betydligt mera populära resmål och konkurrensen är hård.

Som i alla sammanhang när det gäller Sverige föreligger i England ett starkt köpmotstånd. Detta har när det gäller skolungdomsutbytet till största delen berott på den okunnighet, som råder när det gäller Sverige.

Vi tog i början kontakt med skolledare och rektorer, som visserligen uttalade intresse för projektet men mer blev det inte. Vi gjorde vårt första genombrott när vi vände oss till geografilärarna i förhoppning om att de åtminstone kände till att Sverige existerade. Denna snilleblixt slog väl ut och geografilärarna är nu våra bästa kontakter.

Det kan knappast tillräckligt understrykas att utbytet är den språkresa som ger det största utbytet, men utbytet har även andra aspekter. Här knytes vänskapsband för livet. Många byter med samma utbyteskamrat år efter år. De yngre syskonen har sedan utbyte och till sist även föräldrarna.

De många brev vi erhåller från föräldrar, lärare och rektorer visar klart att utbytet inte spelar någon liten roll i den kulturella föreställningen mellan England och Sverige samt att utbytet vidare lämnar sitt icke oviktiga bidrag till turismen.

Karl Wilhelm Bergholtz tror på ett ökat utbyte. 1 november 1966 får en engelsman 65 pund (ca 940 kr) i valutatilddelning om året. Det är inte så mycket. Resekostnaderna — alltså re-



sor till och från England, även järnvägsresor inom Sverige — berörs dock inte av restriktionerna. Genom skolungdomsutbytet har engelska ungdomar en utomordentlig chans att få en tämligen lång utlandsvistelse för ringa kostnad.

— Vi ska göra vårt bästa för att hålla jämna steg med engelska anmälningar, vi ska satsa ännu mera och söka ytterligare kontakter med intresserade språklärare, lovar den starkt intresserade Stig Hedberg.

Från London och Swedish Travel Bureau kan vidare rapporteras att bygdesemestern slagit väl ut bland engelsmännen. Det är en semesterform som man tycker om. Den ger mera aktivitet och friare liv. Engelsmännen börja längta till trakter där man inte "trampar ner varandra". Med de små engelska turistvalutorna är det också nödvändigt med låga priser — Sverige är inte precis det billigaste turistlandet.

Ska skolungdomen jämna ut det?

översättningen. Och översättningar är gjorda till engelska, tyska, franska, spanska, italienska, finska, ryska, polska, ungerska och serbokroatiska. Vår bild visar språknyckeln uppslagen för att hjälpa en rysktalande resenär. Läsaren undrar väl genast om alla svenska konduktörer kan tala ryska — och läsa det ryska alfabetet. Men det räcker med att man letar reda på lämplig svensk text och pekar på den ryska raden.

Hur fick SJ uppslaget till språknyckeln? Jo, stins H Hugmark, Karlskrona, sände in ett förslag som visade sig vara ett gott initiativ. Det granskades på centralförvaltningens driftavdelning och sändes sedan ut till drift-distriktscheferna i Stockholm, Göteborg och Malmö. Detta resulterade i att hr Hugmarks förslag kompletterades med ytterligare några fraser och fick den form, det nu föreligger i.

1. Ni måste lösa snälltågsbiljetten (sittplats-, liggplatsbiljetten).	2. Det finns lediga platser längre framåt (bakåt) i tåget.	3. Denna plats (dessa platser) är reserverad(e).	4. Ni måste byta tåg i . . . . .	5. Ni befinner Er tyvärr i fel vagn. a) Ni bör ta plats i en vagn skyltad . . . . . vilken finns längre framåt (bakåt) i tåget. b) Jag skall följa med Er till rätt vagn.	6. Den här vagnen (restaurangvagnen, kafévagnen) går till . . . . . Ni måste byta vagn (snarast, före . . . . .)	7. Tåget gör ej uppehåll i (förrän i) . . . . .	8. Reser Ni direkt till . . . . . ?	9. Reseffekterna får ej förvaras i korridoren.
1. Вы должны заплатить за скорость (место в спальном вагоне, место для сидения в поезде).	2. Свободные места есть в передних (в задних) вагонах поезда.	3. Это место (эти места) зарезервировано (-ны).	4. В . . . . . Вы должны пересесть в другой поезд.	5. К сожалению, Вы сели не в тот вагон. а) Вам следует перейти в вагон, обозначенный . . . . . находящийся в передней части (в задней части) поезда. б) Я провожу Вас до Вашего вагона.	6. Этот вагон (вагон-ресторан, купе-буфет) следует до . . . . . Вам придется пересесть в другой вагон (немедленно, до остановки в . . . . .).	7. Поезд не останавливается в (до . . . . .).	8. Вы хотите ехать прямым сообщением до . . . . . ?	9. Ставить багаж в коридор не разрешается.